

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 322/2010-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júla 2010 predbežne prerokoval sťažnosť D. Č., K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 200/2009 z 30. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť D. Č. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. marca 2010 doručená sťažnosť D. Č., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho

súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) sp. zn. 1 Cdo 200/2009 z 30. novembra 2009.

2. Zo sťažnosti a z priložených listinných dôkazov vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca podal 30. júla 2004 žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy k nehnuteľnosti. Okresný súd Košice I (ďalej aj „prvostupňový súd“) rozsudkom č. k. 15 C 290/2004-154 z 18. júla 2008 pripustil zmenu žalobného návrhu, žalobu zamietol a rozhodol o trovách konania. O podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 3 Co 356/2008 z 28. apríla 2009 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí žaloby, vo výroku o povinnosti žalobcu nahradiť trovy štátu a vo výroku o trovách konania a odmietol odvolanie proti výroku o pripustení zmeny žaloby. Proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 3 Co 356/2008 z 28. apríla 2009 podal sťažovateľ mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Cdo 200/2009 z 30. novembra 2009 dovolanie sťažovateľa odmietol.

3. Sťažovateľ v sťažnosti tvrdí, že napadnutým „uznesením odporcu (najvyššieho súdu, pozn.) sp. zn. 1 Cdo 200/2009 zo dňa 30. 11. 2009 bolo porušené jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 prvá veta Dohovoru a právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“.

4. Zo sťažnosti vyplýva, že dôvodom namietaného porušenia označených práv je skutočnosť, že odporca sa vôbec nevysporiadal s tvrdeniami sťažovateľa o tom, že právny názor odvolacieho súdu a dôvod neuznania sťažovateľom namietanej vady právneho úkonu sa nenachádza v odôvodnení rozsudku prvostupňového súdu a je novou skutočnosťou, o ktorej sa sťažovateľ dozvedel až z potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu, ku ktorému sa nemal možnosť vyjadriť, čím mu bola odvolacím súdom odňatá možnosť konať pred súdom.

5. Podľa názoru sťažovateľa novou skutočnosťou, o ktorej sa dozvedel až z potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu, ku ktorému sa nemal možnosť vyjadriť, je časť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorej zaujal právny názor k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa namietanej neplatnosti kúpnej zmluvy.

6. Podľa názoru sťažovateľa odporca tým, že odmietol podané dovolanie, porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru. Uvedené právo podľa názoru sťažovateľa nemožno účastníkovi konania odňať ani ho obísť takým spôsobom, že sa účastník konania s novým právnym názorom súdu oboznamuje v rozsudku, proti ktorému už nemôže podať opravný prostriedok. Sťažovateľ namieta, že k takémuto právnemu názoru dovolacieho súdu vyjadrenému až v rozsudku o dovolaní sa nemohol skôr vyjadriť.

7. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 prvá veta Dohovoru a právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 1 Cdo 200/2009, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní namietaného práva sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 200/2009 zo dňa 30. 11. 2009 a vracia vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

1. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

2. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

3. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

4. Podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

5. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

6. Podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa návrh neodložil alebo neodmietol, prijme sa na ďalšie konanie v rozsahu, ktorý sa vymedzí vo výroku uznesenia o prijatí návrhu.

7. Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

8. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

III.

1. Ústavný súd konštatuje, že námietka sťažovateľa sa týka len časti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, v ktorej zaujal právny názor k námietkam sťažovateľa týkajúcim sa namietanej neplatnosti kúpnej zmluvy, nie samotného výroku.

2. Sťažovateľ tvrdí, že odporca sa vôbec nevysporiadal so skutočnosťou, že právny názor odvolacieho súdu a dôvod neuznania ním namietanej vady právneho úkonu sa nenachádza v odôvodnení rozsudku prvostupňového súdu a je novou skutočnosťou, o ktorej sa sťažovateľ dozvedel až z potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu a nemal možnosť sa k nemu vyjadriť, čím mu mala byť odvolacím súdom odňatá možnosť konať pred súdom. Sťažovateľ už v podanom dovolaní namietal odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu vo vzťahu k namietaným nedostatkom kúpnej zmluvy.

3. Ústavný súd už vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

4. Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že preskúmanie rozhodnutia všeobecného súdu v konaní pred ústavným súdom má opodstatnenie len v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo rozhodnutím

(opatrením alebo iným zásahom) došlo k porušeniu základného práva alebo základnej slobody. Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne aj IV. ÚS 43/04). Ústavnoprávnou požiadavkou je tiež to, aby všeobecnými súdmi vydané rozhodnutia boli riadne, zrozumiteľné a logicky odôvodnené.

5. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktorý vylučuje, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (podobne IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05).

6. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania (IV. ÚS 329/04).

7. Ústavný súd sa venoval preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu a rozsudkom okresného súdu.

8. Rozsudok okresného súdu č. k. 15 C 290/2004-154 z 18. júla 2008, ktorým prvostupňový súd pripustil zmenu žalobného návrhu, žalobu zamietol a rozhodol o trovách konania, bol založený predovšetkým na dôvode, že na strane žalobcu nebol daný naliehavý právny záujem. Zo spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ namietal vady právneho

úkonu (kúpnej zmluvy) už na pojednávaní prvostupňového súdu 16. júla 2008. Sťažovateľ namietal nedostatky kúpnej zmluvy aj v odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu č. k. 15 C 290/2004-154 z 18. júla 2008, ktoré bolo podané 11. augusta 2008. Účastníci konania súhlasili s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania.

9. Rozsudok krajského súdu sp. zn. 3 Co 356/2008 z 28. apríla 2009, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, bol založený predovšetkým na dôvode nedostatku naliehavého právneho záujmu na strane sťažovateľa ako žalobcu. Z obsahu rozhodnutia odvolacieho súdu sp. zn. 3 Co 356/2008 z 28. apríla 2009 vyplýva, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu o zamietnutí žalobného návrhu, na nosnom dôvode nedostatku naliehavého právneho záujmu na strane žalobcu (sťažovateľa) v konaní o určovanej žalobe podobne, ako vec posúdil aj súd prvého stupňa. V odôvodnení nad rámec uvedeného dôvodu vyjadril krajský súd aj svoj právny názor k namietaným nedostatkom kúpnej zmluvy. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku ani iného právneho predpisu v právnom systéme Slovenskej republiky nebránia všeobecnému súdu vyjadriť svoj právny názor k predmetu konania aj nad rámec ratio decidendi odôvodnenia rozhodnutia.

10. Uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 200/2009 z 30. novembra 2009 bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté z dôvodu, že podané dovolanie nebolo v zmysle § 238 Občianskeho súdneho poriadku procesne prípustné. Dovolací súd sa vyjadril aj k námietkam sťažovateľa, že ako žalobca sa nemal možnosť v konaní vyjadriť, že záver odvolacieho súdu o tom, že ku kúpnej zmluve sú pripojené nejaké dokumenty, nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Dovolací súd konštatoval, že z obsahu spisu vyplýva, že v predmetnej veci mal žalobca možnosť vyjadriť sa v konaní už pred prvostupňovým súdom. Konštatoval tiež, že prvostupňový súd vo veci nariadil pojednávanie a vypočul účastníkov konania, čím bolo žalobcovi umožnené vyjadriť sa vo veci a nebola mu odňatá možnosť konať pred súdom. Dovolací súd uviedol, že nejde ani o tzv. prekvapujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré by zakladalo vadu podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, keďže odvolací súd potvrdzujúci rozsudok odôvodnil nedostatkom naliehavého právneho záujmu zhodne ako súd prvého stupňa.

11. Ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie rozhodnutia dovolacieho súdu nie je svojvoľné a obsahuje jasné a zrozumiteľné dôvody, ktoré ho viedli k odmietnutiu dovolania sťažovateľa. V rozhodnutí dovolacieho súdu sú uvedené skutkové okolnosti veci a odôvodnené závery týkajúce sa právneho posúdenia veci. Dovolací súd sa s námietkami sťažovateľa ústavne súladným spôsobom vysporiadal.

12. Je potrebné konštatovať, že materiálne právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru a základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím dovolacieho súdu v predmetnej veci nemohlo byť označeným uznesením dovolacieho súdu porušené. V posudzovanom prípade ústavný súd poukazuje na skutočnosti uvedené v uznesení dovolacieho súdu sp. zn. 1 Cdo 200/2009 z 30. novembra 2009, a to predovšetkým na skutočnosť, že rozhodnutie krajského súdu nemožno považovať za tzv. prekvapujúce rozhodnutie, ktoré by bolo založené na rozhodujúcich právnych dôvodoch odlišných od tých, na ktorých bolo založené rozhodnutie súdu prvého stupňa, to platí aj na ďalšie namietané vady. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ mal možnosť vyjadriť sa v konaní už pred prvostupňovým súdom.

13. Ústavný súd konštatuje, že posúdenie zákonných dôvodov prípustnosti dovolania najvyšším súdom v súvislosti s preskúmaním právneho názoru odvolacieho súdu vyjadreného ako obiter dictum odôvodnenia jeho rozhodnutia pri zohľadnení skutočnosti, ktorá bola pre rozhodnutie odvolacieho súdu rozhodujúca (nedostatok naliehavého právneho záujmu pri určovacej žalobe), v napadnutom rozhodnutí dovolacieho súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti alebo vnútorných rozporov.

14. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa po predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

15. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, o ďalších nárokoch sťažovateľa ústavný súd nerozhodoval.

16. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júla 2010